

" Waterkwaliteit en visbestand in het Kanaal Bocholt-Herentals anno 2022 "

1. Inleiding

Het Kanaal Bocholt-Herentals is één van de Kempische Kanalen en ligt gedeeltelijk in de provincie Antwerpen en gedeeltelijk in de provincie Limburg.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

Het Kanaal Bocholt-Herentals behoort deels tot het Vlaams waterlichaam VL17_160 (Kanaal Dessel-Kwaadmechelen + Kanaal Dessel-Schoten + Kanaal Bocholt-Herentals (deels)) en deels tot het Vlaams waterlichaam VL17_183 (Zuid-Willemsvaart + Kanaal Bocholt-Herentals (deels) + Kanaal Briegden-Neerharen). Voor de bespreking van de resultaten van het waterlichaam VL17_160 verwijst de Minister van Omgeving naar deelvraag 1 van de schriftelijke vraag nr. 212 van 29 november 2021. Hieronder worden de resultaten weergegeven voor waterlichaam VL17_183.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2020. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van het waterlichaam VL17_183 is "matig" zowel in 2015 als 2020.

De totale biologische waterkwaliteit van het waterlichaam VL17_183 is in 2020 geëvolueerd naar "matig", waar dit in 2015 nog "ontoereikend" was.

b) Toekomstperspectieven

Voor de bespreking van de doelstellingen van het waterlichaam VL17_160 verwijst de Minister van Omgeving naar deelvraag 2 van de schriftelijke vraag nr. 212 van 29 november 2021. Aangezien zo goed als alle water afkomstig is van het Albertkanaal, dat op zijn beurt gevoed wordt door de Maas, moeten acties echter voornamelijk daar ondernomen worden. Bovendien ligt slechts een beperkt deel van het opwaartse afstroomgebied van de Maas in Vlaanderen.

Het grootste deel van het traject stroomt weliswaar door de provincie Antwerpen en het Netebekken maar er is weinig interactie met het omliggende gebied. Lozingen in de kanalen worden immers zo goed als nooit toegestaan omwille van het bronbeschermingsbeleid met betrekking tot drinkwater. Hier en daar zijn er enkele kleinere waterlopen die uitmonden in betrokken kanalen.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2020

De laatste bemonsteringen van het Kanaal Bocholt-Herentals dateren van 2020.

Het kanaal tussen Bocholt en Herentals werd bevist op acht locaties door middel van elektrovisserij, fuikvisserij of een combinatie van de twee.

De op basis van de vangsten geraamde aantallen en gewichten per 100 m of per fuikdag van elke soort worden per staalnamepunt weergegeven in TABEL A (= Bijlage 1). Over de totale lengte van het kanaal ving men 2386 vissen en 67 kg vis verdeeld over 15 soorten. Hierbij zijn baars, blankvoorn en zwartbekgrondel de meest gevangen soorten. De grootste vangsten worden gehaald op het deel tussen Mol en Olen.

De 15 soorten waren baars, blankvoorn, Europese meerval, een hybride soort, Kesslergrondel, kolblei, kopvoorn, marmergrondel, paling, pos, rietvoorn, snoekbaars, winde, zonnebaars en zwartbekgrondel.

Qua aantallen en biomassa domineert baars met respectievelijk 42% en 32% (zie TABEL B = Tabel 5).

Qua aantallen volgen blankvoorn (22%) en de zwartbekgrondel (22%), een invasieve exoot die sinds 2010 in Vlaanderen gevangen wordt.

In de campagne van 2012 ving men deze soort nog niet op het kanaal maar zijn aanwezigheid kon wel sinds 2014 vastgesteld worden op het kanaal. De eveneens invasieve exoot marmergrondel is nog goed voor een aantalspercentage van 5%, de overige soorten maken elk minder dan 4% van het visbestand uit. Marmergrondel ving men voor het eerst in 2012 op het kanaal, anno 2020 ving men er bijna dubbel zoveel. Naast de zwartbekgrondel en marmergrondel troffen we nog een derde Ponto-Kaspische grondel aan namelijk de Kesslergrondel, al werden er van deze soort maar enkele exemplaren gevangen. Het is de eerste keer dat deze soort op het kanaal gevangen werd.

Er is dus de opkomst van de Ponto-Kaspische exoten op het kanaal. Marmergrondel ving men voor het eerst in 2012, zwartbekgrondel in 2014 en de Kesslergrondel in 2020.

Zeer opvallend in 2020 is de explosieve kolonisatie van de invasieve soort zwartbekgrondel maar ook marmergrondel gedijt er goed.

De Europese meerval wordt sinds 2012 op het kanaal gevangen.

b) Meerjarige vergelijking vissoorten in 2012, 2015 en 2018

In 2018 werd door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) als opdrachtgever ook een onderzoek naar het visbestand uitgevoerd (zie TABEL C = Tabel 7.1).

VERBEIREN Marc

Wolvertem , januari 2022

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Leefmilieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2021-2022 , vraag nr. 208 van 29 november 2021 } .

TABEL A , TABEL B en TABEL C : zie de volgende bladzijden

TABEL A volgt hierna als eerste tabel

Bijlage 1: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats op het Kanaal Bocholt-Herentals in 2020 uitgedrukt in G/100 m en N/100 m en fuiken in G/fuikdag en N/fuikdag met G = gewicht in g en N = aantal)

Locatie	G/100m	N/100m	baars	blankvoorn	Europese meerval	hybride	Kesslergrondel	kollel	kopvoorn	marnegrondel	paling	pos	rietvoorn	snoekbaars	winde	zonebaars	zwartbekgrondel	Totaal
Bocholt, zwaaiikom	G/100m	110,9	51,14				1,76			0,3	280,96					26,34	46,82	518,22
elektrisch	N/100m	3,4	1				0,4			0,2	2					0,6	12,8	20,4
Bocholt, zwaaiikom	G/fuikdag	519,17	120,45	147,3				10,68			637,07	11				131,65	85,94	1663,26
fuiken	N/fuikdag	25,25	4,75	0,5				0,25			1,5	0,25				4,25	5,5	42,25
Neerpelt, Broekkant	G/100m	126,34	119,83								134,26		7,63			11,77	6,94	406,77
elektrisch	N/100m	2,57	1,43								0,29		0,57			0,29	2,86	8,01
Neerpelt, Broekkant	G/fuikdag	1142,12	145,18			1,72					448,3	6,65	82,77			14,68	82,88	1924,3
fuiken	N/fuikdag	24	1,75			0,25					1,5	0,25	0,75			0,5	5	34
Neerpelt, zwaaiikom	G/100m	60,36					1,4				51,06						46,16	158,98
elektrisch	N/100m	1,2					0,2				0,6						9,6	11,6
Neerpelt, zwaaiikom	G/fuikdag	400,5	14,4				2,3				203,53						123,13	743,86
fuiken	N/fuikdag	8,5	0,75				0,25				0,75						8,75	19
Lommel, Mortels	G/100m	53,62	4,28				9,24			0,34	39,64	10,5					27,04	144,66
elektrisch	N/100m	2,4	0,2				0,2			0,4	0,2	1,2					8	12,6
Mol, 'De Maat'	G/100m	364,96	144,22	221,08				5	342,18	3,68		3,58	3,98	182,38	367,86	45,08	21,22	1705,22
elektrisch	N/100m	13,8	36,2	0,4				0,2	0,2	5,8		0,4	0,2	0,4	0,2	1,2	6	65
Mol, 'De Maat'	G/fuikdag	578,82	45,67					56,75			367,13	19,07		248,72		26,45	17,21	1359,82
fuiken	N/fuikdag	92,25	9,75					0,25			0,5	3,25		1,25		1	1,75	110
Mol	G/100m	766	3,1	26,56						20,8	706,26	17,34				162,34	182,86	1885,26
elektrisch	N/100m	27,2	1,2	0,2						22	3,6	0,6				7,2	17,8	79,8
Mol	G/fuikdag	124,41	57,3													13,48	60,26	255,45
fuiken	N/fuikdag	20,5	11,75													0,75	4	37
Olen	G/100m	206,24	20,58								67,16	1,16				16,5	128,24	439,88
elektrisch	N/100m	4,4	5,2								0,4	0,2				0,6	25,6	36,4
Herentals	G/fuikdag	569,83	3057,68								341,02		461,85			3,2	44,83	4478,41
fuiken	N/fuikdag	10,5	47,5								0,5		2,5			0,25	3,75	65

TABEL B

Tabel 5: Overzichtstabel van de totale vangsten op het kanaal met per soort: de geviste aantallen (N) met fuiken (f), elektrisch (e) en totaal (tot), de aantalpercentages (N%), de geviste biomassa (G in g) en de gewichtpercentages (G%).

	Ne	Nf	Ntot	N%	Ge	Gf	Gtot	G%
baars	271	724	995	41,70	8252,6	13339,5	21592,1	32,04
blankvoorn	224	305	529	22,17	1536	13762,6	15298,6	22,70
Europese meerval	3	2	5	0,21	1238,2	589,2	1827,4	2,71
hybride		1	1	0,04		6,9	6,9	0,01
Kesslergrondel	4	1	5	0,21	62	9,2	71,2	0,11
kolblei	1	2	3	0,13	25	269,7	294,7	0,44
kopvoorn	1	0	1	0,04	1710,9		1710,9	2,54
marm grondel	142		142	5,95	125,6		125,6	0,19
paling	35	19	54	2,26	6195,3	7988,2	14183,5	21,05
pos	12	15	27	1,13	162,9	146,9	309,8	0,46
rietvoorn	3	13	16	0,67	46,6	2178,5	2225,1	3,30
snoekbaars	2	5	7	0,29	911,9	994,9	1906,8	2,83
winde	1		1	0,04	1839,3		1839,3	2,73
zonnebaars	49	27	76	3,19	1292,5	757,8	2050,3	3,04
zwartbekgrondel	409	115	524	21,96	2286	1657,2	3943,2	5,85

TABEL C

Tabel 7.1. Meerjarige vergelijking soortenrijkdom kanaal Bocholt-Herentals.

Gilde	Vissoort	2012	2015	2018
Eurytoop	Aal/Paling	x	x	x
	Alver	x	x	x
	Baars	x	x	x
	Blankvoorn	x	x	x
	Brasem	x	x	x
	Giebel	-	x	-
	Hybride*	x	x	x
	Karper	x	x	x
	Europese meerval	x	x	x
	Kolblei	x	-	x
	Snoek	x	x	x
	Pos	x	x	x
	Snoekbaars	x	x	x
Limnofiel	Ruisvoorn	x	x	x
	Zeelt	x	x	-
Rheofiel	Rivierdonderpad	x	x	-
	Barbeel	-	x	-
	Kopvoorn	x	-	-
	Sneep	x	-	x
	Winde	x	x	x
Exoot	Zonnebaars	x	x	x
	Kesslers grondel	-	-	x
	Marm grondel	x	x	x
	Zwartbekgrondel	-	x	x
	Roofblei	x	x	x
Totaal		20	20	19

* = hybride, kruising tussen twee karperachtigen

